

Tiimityö ja kaveritaidot

Anni Vepsäläinen

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Tiimityö ja kaveritaidot

Anni Vepsäläinen
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2022

Anni Vepsäläinen

Tiimityö ja kaveritaidot

Vuosi 2022 Sivumäärä 299

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää millaista tiimityö ja kaveritaidot ovat varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on myös kuunnella lasten mielipiteitä asiasta sekä saada lasten käsitys näistä taidoista.

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö ja sisältää kolme erilaista toiminnallista kertaa. Toiminnalliset kerrat ovat erilaisia ja näyttävät erilaisia näkökulmia tiimityöhön ja kaveritaitoihin.

Tämä opinnäytetyö arvioidaan havainnoinnilla sekä haastatteluilla. Haastatteluita varten on lapsille sekä aikuisille tehty muutamia valmiita kysymyksiä pohjaksi. Lapsilta ja aikuisilta otetaan vastaan myös vapaita mielipiteitä, mitä haastattelussa voi tulla esille.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käydään läpi varhaiskasvatusta sekä esiopetusta. Kerrotaan myös mitä on tiimityö sekä kaveritaidot.

Tulokset osoittavat lapsilla olevan perusosaaminen esikouluikässä koskien tiimityötä sekä kaveritaitoja. Kaveritaidot näkyvät jokaisena päivänä päiväkodissa, mutta niiden läpikäyminen on hyödyllistä ja tarpeellista lasten kanssa.

Laurea University of Applied Sciences

Abstract

Social Services

Bachelor of Social Services

Anni Vepsäläinen

Teamwork and Friendship Skills

Year

2022

Pages

299

This Bachelor's thesis purpose is to find out how teamwork and friendship skills are shown in early childhood education. The goal is also to listen to the children's opinions on the matter and to get the children's understanding of these skills.

This thesis is a functional thesis and contains three different functional sessions. Functional times are different and show different perspectives on teamwork and friendship skills.

This thesis is evaluated through observations and interviews. For the interviews, a few ready-made questions have been prepared for children and adults as a basis. Free opinions are also accepted from children and adults, which can come up in the interview.

In the theory part of the thesis, I go through early childhood education and preschool education. I will also tell you what teamwork and friendship skills are.

The results show that the children have basic competence in preschool age regarding teamwork and friendship skills. Friendship skills are visible every day in kindergarten but going through them is useful and necessary with children.

Keywords: Early childhood education, teamwork, friendship skills

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Varhaiskasvatus.....	7
2.1	Esiopetus	7
2.2	Esiopetus Vantaalla	7
3	Tiimityö.....	8
4	Kaveritaidot	10
4.1	Vuorovaikutus.....	10
4.2	Sosiaaliset taidot	11
5	Opinnäytetyön toteutus	11
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	11
5.2	Opinnäytetyön menetelmät	11
5.3	Toiminnallinen opinnäytetyö	12
5.4	Arviointi	14
5.5	Opinnäytetyön eettisyys	15
5.6	Luotettavuuden arviointi.....	16
6	Toimintakertojen kuvaus	17
6.1	Ryhmä 1	17
6.2	Ryhmä 2	18
6.3	Ryhmä 3	20
6.4	Suunnistus	21
6.5	Kaveritaitoteatteri	21
7	Arviointi	22
8	Tulokset	24
9	Pohdintaa.....	25
	Kuviot	27

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa, tarkemmin Vantaalla sijaitsevan päiväkodin kanssa. Opinnäytetyössä selvitetään, millaista on lasten välinen tiimityö. Opinnäytetyössä selvitetään myös lasten kaveritaidoista ja siitä, miten kaveritaidot näkyvät päiväkodin arjessa. Tavoitteena on saada selville, millaista lasten tiimityö on tällä hetkellä sekä miettiä miten saada yhteistyötä lasten välillä kehitettyä. Opinnäytetyössä mietitään lasten yhteistyötä siis myös kaveritaitojen pohjalta. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä päiväkodin esikouluikäisten sekä viisivuotiaiden ryhmän kanssa.

Opinnäytetyö on muodoltaan toiminnallinen opinnäytetyö. Tavoitteena on tehdä lasten kanssa kolme erilaista toiminnallista kertaa. Jokainen toiminnallinen kerta on erilainen ja sisältää lasten välistä tiimityötä sekä kaveritaitoja.

Aineisto hankitaan seuraamalla ja havainnoimalla lasten toimintaa näissä kolmessa eri toiminnallisissa kerroissa. Aineistoa kerätään myös lasten teoksien sekä mielipiteiden avulla. Lapsia haastatellaan toimintojen aikana sekä jälkeen ja selvitetään heidän mielipiteensä, miten tiimityö on toiminut. Lisäksi aineistoa saadaan haastatteleamalla päiväkodin henkilökuntaa ja tarkemmin tämän ryhmän aikuisia, jotka ovat mukana tarkkailemassa näitä kolmea toiminnallista kertaa. Opinnäytetyössä hyödynnetään myös aikaisempaa tutkimusta lasten yhteistyöstä päiväkodissa sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta sekä tekstejä.

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui monien eri ideoiden jälkeen tiimityö ja kaveritaidot. Nykyään puhutaan paljon tiimityön merkityksestä ja sen sujuvuudesta. Päiväkodeissa on alettu korostamaan aikuisten välistä tiimityötä, sen sujuvuutta sekä tärkeyttä. Jokaisena päivänä pitää pystyä luottamaan oman tiimin apuun sekä tietenkin koko talon henkilöstön apuun. Jokainen päivä päiväkodissa on erilainen ja joskus tilanteet vaativat nopeita päätöksiä. Tiimityö on isossa roolissa monissa eri työpaikoissa, joten meidän on hyvä tietää, millaista se on lasten välillä. Kaveritaidot ovat tärkeä osa lapsen oppimista ja kehittymistä. Siksi valittiin tämän aiheen opinnäytetyöhöni. Näin saadaan selville, miten lapset onnistuvat yhteistyössä esimerkiksi tilanteessa, jossa paras kaveri ei olekaan vieressä, vaan toiminta tapahtuu eri lasten kanssa erilaisissa ryhmissä. Kaveritaidot on liitetty aiheeseen mukaan sillä, ne näkyvät päiväkodin arjessa jokaisena päivänä sekä ovat samankaltaisia taitoja kuin tiimityö. Opinnäytetyö tehdään toiminnallisena, koska se on hyvä tapa nähdä, miten tiimityö sujuu lapsilta ja miten kaveritaidot näkyvät päiväkodissa.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen hoidon, opetuksen ja tavoitteellisen ja suunnitelmallisen kasvatuksen yhtenäinen kokonaisuus. Varhaiskasvatus tukee lapsen kehitystä, hyvinvointia ja kasvua.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on opetushallituksen antama pohja, jonka perusteella lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma ja minkä pohjalta kunnat suunnittelevat varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen perusteita ohjaa varhaiskasvatuslaki. Varhaiskasvatuksen perusteissa kerrotaan yhdenvertaisesta ja tasa-arvoisesta opettamisesta, sekä lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistämisestä. Varhaiskasvatuksen perusteissa kerrotaan tavoitteista, opetuksen sisällöstä, yhteistyöstä huoltajien ja ammattilaisten välillä sekä varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. (Varhaiskasvatuksen perusteet, 2022.)

2.1 Esiopetus

Suomen perusopetuslaissa (1998/628) sanotaan, että jokainen kunta on velvollinen järjestämään oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta.

Esiopetuksen ideana on tukea lapsen oppimista ja kehitystä. Esiopetus on maksutonta opetusta oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Esiopetuksessa lapsi pääsee kokeilemaan ja oppimaan uusia asioita. Esiopetuksen yksi tavoitteista on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen käsitystä itsestään eli minäkuvaa sekä auttaa lasta näkemään itsensä oppijana. Esiopetuksessa käytetään leikkiä vahvana osana oppimista. (Opetushallitus 2022.)

Esiopetus on tavallisesti vuoden mittainen ajanjakso ja opetusta annetaan vähintään 700 tuntia vuoden aikana. Lapsen huoltajalla/huoltajilla on velvollisuus varmistaa, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetukselle on valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet, jotka ohjaavat tavoitteita sekä opetuksen sisältöä. Nämä perusteet valmistelee ja vahvistaa opetushallitus. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa sekä kouluissa, mutta myös muu soveltuva paikka käy opetuksen järjestämiselle. Luvan kanssa voi myös yksityinen taho järjestää esiopetusta. Esiopetus on maksutonta ja niin on myös kuljetukset esiopetus paikkaan maksuttomia, mikäli matka on yli viisi kilometriä tai erinäisistä syistä matka on liian haastava lapselle. Pääsääntöisesti esiopetusta saa antaa luokanopettaja koulutuksen suorittaneet sekä lastentarhanopettaja tutkinnon tehneet ammattilaiset. (Eskelinen, M 2022.)

2.2 Esiopetus Vantaalla

Vantaalla esiopetusta järjestetään pääasiassa päiväkodeissa niin kunnallisissa kuin yksityisissä. Esiopetusta on myös muutaman koulun tiloissa. Esiopetus muuttui 2015 velvoittavaksi toiminnaksi. Esiopetus on pääasiassa niille lapsille, jotka täyttävät kuusi vuotta kyseisenä

esiopetuksen vuotena. Esiopetusta järjestetään neljä tuntia päivässä ja se sijoittuu samaan aikaan kuin koulujen työaika. Lisäksi lapsella, joka osallistuu esiopetukseen, on oikeus varhaiskasvatukseen. Vantaan pyrkii järjestämään lapsen esiopetuksen sekä tarvittaessa varhaiskasvatuksen samassa paikassa. Vantaalla lapselle on mahdollista hakea esiopetuspaikkaa englannin kielirikasteiseen esiopetukseen, ruotsin kielikylypesiopetukseen tai laajamittaiseen englanninkieliseen esiopetukseen. Paikat, joissa esiopetusta järjestetään, päättää kasvatuksen ja oppimisen lautakunta ennen kuin ilmoittautumiset esiopetukseen alkavat. Kun tiedetään, kuinka monta esiopetukseen osallistuvaa lasta tulee, vahvistetaan esiopetusta antavien paikkojen määrä sekä toimintapaikat. (Vantaa 2022a.)

Vantaan (2022b) sivuilla kerrotaan, kuinka esiopetus on osa elinikäisen oppimisen polkua. Polku alkaa varhaiskasvatuksella ja siirtyy siitä esiopetukseen ja jatkuu perusopetuksessa. Esiopetuksen tarkoituksena on edesauttaa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä kasvattaa lapsen sosiaalisia taitoja sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Lapselle tehdään oppimissuunnitelma päiväkodin sekä huoltajien kanssa. Esiopetuksessa lapset pääsevät oppimaan ja kokemaan uutta muiden samanikäisten kanssa. Opetuksessa huomioidaan lasten mielenkiinnonkohteet ja sekä opetussuunnitelma. Suureksi osaksi oppimisessa Vantaalla käytetään leikkiä ja sille varataan aina aikaa jokaisena päivänä. Leikki mahdollistaa lapsille sosiaalista kanssakäymistä ja oman mielikuvituksen tutkimista yhdessä muiden kanssa. (Vantaa 2022c.)

3 Tiimityö

Päiväkodeissa, kuten monissa muissa työpaikoissa, on nykyään alettu korostamaan aina enemmän tiimityön tärkeyttä. Kun jokainen tiiminjäsen tietää olevansa arvokas ja tulee kuulluksi, on työpaikan ilmapiiri parempi sekä työ sujuu sulavammin.

Lapsi ottaa mallia huoltajastaan jo pienestä pitäen. Aikuinen näyttää esimerkillään, miten muiden kanssa toimitaan. Lapsi oppii siis matkimalla ja toistamalla mitä huoltaja on tehnyt ja sanonut. Aikuisen on siis tärkeää osata huomioida omat tunteenpurkauksensa ja näyttää tunteita niin, että lapsi ymmärtää, miksi toinen on vihainen ja miten sen voi osoittaa rauhallisesti. (MML 2022c.)

Ensimmäinen toimintakerta näyttää vahvasti sitä, millaista tiimityö on päiväkodissa lasten välillä. Henkilöstöjohtamisessa tiimitaidoissa puhutaan viidestä tiimin vaiheesta. Ensimmäinen vaihe on perustamisvaihe. Tämä vaihe tarkoittaa siis yksinkertaisesti ihmisten laittamista tiimiksi. Perustamisvaiheessa opetellaan tuntemaan toiset tiimin jäsenet, mikä on tavoitteena sekä jokaisen oma rooli tiimissä. Tärkein rooli tässä kohtaa on esimiehellä tai päiväkodissa aikuisella. (Henkilöstöjohtaminen 2022a.)

Päiväkodissa tämä näkyy niin koko päiväkodin skaalana eli ikäryhmiin jaetut ryhmät, kuin myös jokaisessa ikäryhmässä on jaettu lapset pienryhmiin. Pienryhmiin jako voidaan tehdä aikuisten päätöksellä tai esimerkiksi arpomalla. Valmiit pienryhmät helpottavat arjessa toimimista. Kun ryhmät on jaettu valmiiksi, voidaan toimintaa jakaa helpommin osiin. Tässäkin opinnäytetyössä on käytetty pienryhmiä, jotta dokumentointi on selkeää ja toiminta hieman hajautettua.

Toinen vaihe on myrskyvaihe. Tiimin jäsenet tuntevat toisensa jo paremmin ja esille alkaa tulla riitatilanteita ja kiistelyitä. Käsitys tavoitteesta voi olla vielä hatara ja luottamus tiimin jäsenten välillä on hakusessa. Tiimi lähtee kohti tavoitetta ja oppivat lisää toisistaan. Osa tiimeistä pääsee tämän vaiheen ohi nopeasti ja toisilla voi kestää kauankin, että jokaisen rooli löytyy ja luottamus alkaa syntyään. (Henkilöstöjohtaminen 2022b.)

Päiväkodissa tämä voi näkyä esimerkiksi toiminnassa, jossa pienryhmän tarvitsee tehdä yhteisiä päätöksiä. Kyseessä voi olla toiminnan suunnittelua tai vaikka askartelussa asettelu.

Kolmantena vaiheena on oppimisvaihe. Tässä vaiheessa tiimillä on selkeä käsitys päämäärästä ja tavoitteet kunnossa. Ristiriitojen ratkaisemiset onnistuvat ja työ pääsee jatkumaan ilman suurempia ongelmia ja konflikteja. (Henkilöstöjohtaminen 2022c.)

Tämä kolmas vaihe näkyy päiväkodissa yhteisenä tekemisenä. Esimerkiksi toiminnan suunnittelussa yksi lapsista ehdottaa jotakin tekemistä ja muille tämä tekeminen käy ja näin saadaan asiaa eteenpäin.

Neljäs vaihe on suoritusvaihe. Tiimin yhteistyö toimii ja tavoitteeseen aletaan pääsemään. Tiimityö kehittyy tässä vaiheessa koko ajan, mutta ei ole vielä parhaalla mahdollisella tasolla. Kun luottamus on vahvaa voi jokainen päästä näyttämään koko potentiaalinsa ja näin tiimi voi kehittyä huipputiimiksi. (Henkilöstöjohtaminen 2022d.)

Viides vaihe on hajoamisvaihe. Hajoaminen voi tapahtua esimerkiksi, kun tiimi on saavuttanut päämääränsä. Hajoaminen voi tapahtua myös, jos yksi tiiminjäsen poistuu ja näin ollen tiimityö voi vahingoittua ja ryhmän dynamiikka muuttua. (Henkilöstöjohtaminen 2022e.)

Päiväkodissa tiimityötä tekevät niin ryhmän lapset kuin myös ryhmän aikuiset. He ovat yksi tiimi päiväkodissa. Koko henkilökunta on myös tiimi ja heidän esihenkilönsä tiiminvetäjä. Kun yhteistyö sujuu tiimin jäsenten välillä, voidaan taata lapsille paras mahdollinen oppimisympäristö. Esihenkilö on vastuussa, että jokaisen tiimin dynamiikka on sujuvaa ja tiimi pystyy toimimaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

4 Kaveritaidot

Kun puhutaan lasten tiimitaidoista ja yhteistyöstä, puhutaan myös lasten kaveritaidoista. Kaveritaidoilla tarkoitetaan lapsen osaamista toimia muiden kanssa, taitoa osata ilmaista itseään ja ottaa muut huomioon, tunnistaa muiden tunteita ja oppia tunnistamaan omat tunteet sekä tuntea empatiaa ja lapsen taitoa liittyä muiden mukaan leikkeihin ja kykyä tutustua muihin. (MLL 2022a.)

Hyvät kaveritaidot auttavat lasta luomaan kaverisuhteita ja oppimaan itsestään kuten muista, leikin ja kommunikaation avulla. Esiopetuksessa oleville lapsille kaverit ovat hyvä keino sopeutua paremmin kouluun siirtymisessä. Sosiaaliset taidot auttavat lasta ymmärtämään toisen kantaa asioihin. Tämä kyky kehittyy lapsen ja hänen huoltajansa välillä avoimen vuorovaikutuksen ansiosta. Huoltaja pyrkii ymmärtämään lasta esimerkiksi, kun lapsi on kiukkuinen ja puhuu tästä tunteesta ääneen ja sanoittaa tätä tunnetta. Näin lapsi ymmärtää itseään paremmin ja oppii huomaamaan myös huoltajan mielentilaa. Lapsi oppii asettumaan toisen ihmisen asemaan ja pyrkii ymmärtämään mitä toinen tuntee ja miten toinen tämän asian näkee. Aikuisen osoittama ymmärrys toisen tunteista auttaa lasta oppimaan tätä tärkeää kykyä. (MLL 2022b.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 14) puhutaan paljon vuorovaikutuksesta. Tekstissä tulee esille taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää jokaisen erilaisia näkemyksiä. Nämä taidot lisäävät hyvinvointia ja mahdollistavat lapsille hyvää vuorovaikutusta ja oman identiteetin luomista ja vahvistamista. Varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan olemaan vuorovaikutuksessa kaikkien eri lasten kanssa ja oppimaan uusia asioita myös toisilta lapsilta. Kun lapset pääsevät olemaan vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa he oppivat ilmaistamaan itseään ja olemaan toisille ystävällisiä. Aikuisen avulla selvitetään riitatilanteita ja opitaan miettimään asioita toisen näkökulmasta.

4.1 Vuorovaikutus

Kaveritaitoihin vaikuttavat monet asiat ja yksi niistä on vuorovaikutustaidot. Vuorovaikutuksella tarkoitetaan yksilöiden tai ryhmän välistä sosiaalista toimintaa. Jokaisen henkilön yksilölliset kokemukset vaikuttavat vuorovaikutustaitoihin. Lapsen varhaisessa kehitysvaiheessa on turvallisen kiintymyssuhteen luominen erittäin tärkeää lapsen sosiaalisten taitojen oppimisen kannalta. Vuorovaikutukseen vaikuttaa paljon myös ympäristö ja se, millainen tunnelma tilanteessa on. Kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa on puhetyyli ja kieli erityisen tärkeä lapsen oppimisen kannalta. (Lehtinen, Lerkkanen & Vauras, 2016, 241-243).

4.2 Sosiaaliset taidot

Sosiaalisuus on synnynnäinen temperamenttipiirre, kun taas sosiaaliset taidot ovat opittuja taitoja vuorovaikutusmallien avulla. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan ihmisten välisen vuorovaikutuksen onnistumista riippumatta henkilöiden sosiaalisuudesta. Henkilö, jolla on hyvät sosiaaliset taidot onnistuvat vuorovaikutustilanteissa olemaan empaattisia, muita huomioon ottavia, joustavia ja ymmärtäväisiä. Hyvät sosiaaliset taidot omaava henkilö osaa siis tulkita tilanteita ja toimia tilanteen vaatimalla tavalla. (Lehtinen, Lerkkanen & Vauras, 2016, 241-243).

5 Opinnäytetyön toteutus

Ennen opinnäytetyön aloittamista pohdittiin työn tarkoitusta ja tavoitetta. Käydään läpi myös menetelmät mitä käytin tämän opinnäytetyön tekemiseen. Jotta tekeminen sujui hyvin, miettiin valmiiksi myös arviointisuunnitelman sekä pohdittiin mitä riskejä tämän toiminnallisen opinnäytetyön tekemiseen on. Tärkeänä osana opinnäytetyötä on myös eettisyys, joten tässä opinnäytetyössä kerrotaan myös siitä hieman.

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena on saada opiskelija käyttämään oppimaansa tietoa ja taitoa opinnäytetyössä. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on saada käsitys millaisena lapset näkevät tiimityön päiväkodissa sekä millaista kaveritaidot ovat tällä hetkellä. Opinnäytetyöhön on mietitty kaksi eri tutkimuskysymystä, joihin vastaan: Miten lasten tiimityö näkyy päiväkodin arjessa? Miten kaveritaidot näkyvät päiväkodissa?

Tavoitteena tällä opinnäytetyöllä on saada vastaus näihin tutkimuskysymyksiin. Tavoitteena on saada kuva siitä, millaista tiimityö on tällä hetkellä päiväkodissa ja millaista se on lasten sekä aikuisten silmissä. Tavoitteena on myös löytää kehittämismahdollisuuksia lasten tiimitaitojen opettamiseen. Tavoitteena on myös saada lapset innostumaan kaveritaidoista ja harjoittelemaan niitä omatoimisesti.

Kaveritaitoihin liittyvä tavoite on antaa lapsille kuva siitä, millainen hyvä kaveri on. Tavoitteena on myös innostaa lapsia pohtimaan kaveritaitoja yhteisen toiminnan ulkopuolella.

5.2 Opinnäytetyön menetelmät

Opinnäytetyö tehdään toiminnallisena opinnäytetyönä. Tämä näyttää parhaiten opinnäytetyön tavoitteen ja avaa nykyistä tilannetta päiväkodissa. Toiminnallinen opinnäytetyö kertoo nykyisestä tilanteesta parhaiten ja auttaa kehittämään toimintaa.

Arvioinnin menetelmänä käytettiin haastatteluja ja vapaata keskustelua. Haastattelut tapahtuvat toimintakertojen jälkeen. Haastateltavina on lapset ja ryhmän aikuiset. Haastatteluista kirjataan ylös lapsen ja aikuisen kertomat mielipiteet anonyymisti ja nämä tiedot tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua.

Jokaiselta ryhmän lasten huoltajilta pyydetään osallistumislupa. Osallistumislupalomake on liitteenä suunnitelman lopussa. Lomakkeessa lukee vanha aihe eli tiimityö ja aistit. Osallistujille ilmoitetaan päivitetty aihe ryhmän yksityisen somekanavan välityksellä.

5.3 Toiminnallinen opinnäytetyö

Tämä opinnäytetyö suoritettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallisella opinnäytetyöllä tarkoitetaan että, tehdään jokin tuotos, opas, ohje, tapahtuma tai video aiheesta koottuun tietoon perustuen. Toiminnallinen opinnäytetyö tuo lähemmäs tutkimusongelmaa ja antaa suoria vastauksia sen selvittämiseen. Toiminnallinen opinnäytetyö myös näyttää millaista toimintaa kohteessa tapahtuu ja näin ollen tuo opiskelijan lähemmän kohteen työelämää ja ammattia. (SEAMK 2019.)

Ensimmäinen toimintakerta on hauskaa ja mielikuvituksellista tempuradan rakentamista. Kyseessä on pienryhmä tehtävä, jossa ryhmä toimii yhdessä ja kehittää päiväkodin saliin tempuradan toiselle pienryhmälle. Ryhmän koko oli noin seitsemän lasta. Tavoitteena on saada lapset toiminaan yhdessä ja keksimään tempurata kommunikoiden toisten kanssa. Tämä harjoitus sisältää siis yhdessä toimimista, liikuntaa että mielikuvituksen käyttämistä. Tämä toimintakerta aloitetaan jakamalla lapset ryhmiin ja ottamalla yksi ryhmä suunnittelemaan rataa. Opinnäytetyön tekijä auttaa lapsia tarvittaessa, mutta pyrkii antamaan lasten keskustella ja suunnitella itsenäisesti, jotta nähdään parhaiten lasten tiimityö ja millaista se on nyt.

Toinen toimintakerta on suunnistus. Ideana oli jakaa lapset pienryhmiin ja suunnistaa päiväkodin pihalla. Tässä toiminnallisessa käytän hajautettuja pienryhmiä, joissa jokaisessa on kolme lasta. Käytän entuudestaan tuttua menetelmää eli valokuvaus suunnistusta. Pihasta otetaan valokuvia ja lasten tulisi löytää paikka mistä kuva otettu. Jokaisen paikan luona on pieni tehtävä, jonka suorittaminen täytyy merkitä paperille. Kyseessä on aakkosten harjoittelua, eli tulostetaan paperille aakkoset, laminoidaan ja leikataan jokainen kirjaimen kahteen osaan. Lasten pitää tehdä yhteistyötä löytääkseen kuvan osoittamalle paikalle ja saatava kirjain kasaan. Toiminta on opettavaista niin aakkosten harjoittelua kuin toisten kuuntelua.

Kuvio 1: Esimerkki kirjain

Kolmantena toimintakertana on kaveritaitoteatteri. Ryhmät ovat samat kuin ensimmäisessä toiminta kerrassa eli noin seitsemän lasta. Kyseessä on valmiita tarinoita liittyen mielenterveyteen sekä kaveritaitoihin. Koska kyse on pöytäteatterista, on mukana tarinoihin liittyviä hahmoja. Lapset pääsevät itse toimimaan teatterin esittäjinä ja pääsevät näin olemaan osallisia heti tarinan alusta. Tarinat ovat lyhyitä pätkiä, joissa keskellä tarinaa pysähdytään ja esille nostetaan ongelma tarinasta. Ongelma liittyy kaveritaitoihin ja kysymys voi kuulua esimerkiksi ”toimittiinko tässä tilanteessa oikein”. Lapset pääsevät miettimään tapahtunutta ja kertomaan miten heidän mielestään hyvä kaveri toimisi tilanteessa. Tarinoissa on kirjattuna apukysymyksiä, jotka mahdollistavat jokaiselle lapselle sellaisen kysymyksen, mihin pystyy vastata, esimerkkinä ”onko perhe tärkeä”. Jokainen lapsi pääsee toimimaan esittäjänä vähintään kerran ja aikuinen lukee tarinaa. mikäli aikaa toiminnan suorittamisen jälkeen jää käydään lasten kanssa vielä erilaisia tilanteita läpi, missä he ovat mielestään olleet hyviä kavereita toiselle.

Kuvio 2: Kaveritaitoteatteri materiaali

Jokaisen toimintakerran jälkeen lapset pääsevät kertomaan kokemuksistaan. Jokaisen mielipide otetaan huomioon ja he saavat kertoa vapaasti, miten toiminta on mennyt ja kuinka tiimityö on sujunut. Kolmannella toimintakerralla lapset pääsevät olemaan osa tarinaa. Toiminnallinen opinnäytetyö antaa lapsille mahdollisuuden oppia ja kehittyä samalla, kun aikuinen näkee, millaista toiminta päiväkodissa on. Toimintakerrat antavat mahdollisuuden seurata lasten nykyisiä taitoja tiimityö ja kaveritaitojen merkeissä. Lapset oppivat toiminnan kautta ja tässä ikäryhmä huomioiden tämä oli lapsille luonnollinen tapa tehdä toimintaa ja näyttää näin mahdollisimman realistisen kuvan nykyisestä tilanteesta.

5.4 Arviointi

Opinnäytetyön arviointi tapahtuu havainnoimalla lasten toimintaa. Lisäksi lapsia pyydetään piirtämään toiminnallisista kerrosta haluamiaan asioita. Lapsia haastatellaan toiminnallisten kertojen jälkeen ja selvitetään heidän mielipiteitänsä toiminnasta ja sen sujuvuudesta. Haastatteluja varten mietitään muutama valmiiksi laadittu kysymys, jotta lapset pääsevät vastaamaan aiheeseen liittyen. Apukysymyksiä haastatteluihin tehdään oman arvion mukaan, jotta saadaan kokonaisvaltainen ja opinnäytetyön tavoitteisiin ja tarkoitukseen vastaavia tuloksia. Arviointia varten myös ryhmän aikuisilta kysytään vapaamuotoisesti mielipidettä toiminnasta sekä siitä, miten he näkivät yhteistyön sujumuuden. Myös aikuisten haastatteluihin mietitään

muutama kysymys valmiiksi, jotta vastaukset avaavat opinnäytetyön aihetta ja auttavat kehittämään toimintaa.

Arviointi tapahtui tavalla, jossa lapset pääsivät näyttämään ja kertomaan toiminnan toteutuksesta avoimesti muutaman ennalta tehdyn kysymyksen avuin. Tätä opinnäytetyötä varten paras tapa saada rehellinen arviointi on kysyä lapsilta asiasta sekä ryhmän ammattilaisilta. Näin saadaan tietoon mahdollisimman realistisen kuvan nykytilanteesta, ja siitä miten yhteistyö näkyy tällä hetkellä päiväkodissa.

Toiminnan onnistumisen arviointia on myös nähdä miten toiminnot vaikuttavat lasten leikkeihin muutaman päivän sisällä toiminnasta. Onko lapsilla kiinnostusta seuraavanakin päivänä mennä tekemään yhdessä tempurataa tai innostaako kaveritaitoteatteri lapsia tekemään oman esityksen aiheeseen liittyen.

Valmiita kysymyksiä liittyen toimintaan ja sen toteutumiseen oli seuraavat kysymykset. Miten toiminta omasta mielestäsi sujui? Oliko helppoa tehdä yhteistyötä muiden lasten kanssa? Olisiko jotain voinut tehdä mielestäsi toisella tavalla? Ottiko mielestäsi joku johtajan roolin? Oliko toiminta hauskaa? Opitko mielestäsi toiminnasta jotakin? Mitä sinulle jäi mieleen toiminnasta?

Aikuisten kohdalla kysymykset muokattiin kertomaan toiminnan sujuvuudesta. Esimerkiksi ensimmäinen kysymys muokattiin muotoon: Miten lasten toiminta mielestäsi sujui? Lisäksi kysymyksiä on: Olisiko toimintaa voinut suorittaa lasten kanssa toisella tavalla? Miten yhteistyö näkyi mielestäsi toiminnassa? Oliko toiminnassa mielestäsi jotakin parannettavaa? Mitä asioita toiminta mielestäsi opetti lapsille? Olisinko voinut tehdä jonkin asian selvemmin tai toisella tavalla?

5.5 Opinnäytetyön eettisyys

Keskeiset sosiaalialan eettiset periaatteet ovat ihmisarvo, ihmisoikeudet sekä sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Ihmisillä on siis eettisyyden mukaan oikeus ilmaista itseään, tunteitaan ja kokemuksiaan, myös kielteisiä kokemuksia. Vuorovaikutuksen tulee olla toista arvostavaa sekä luottamuksellista. Jokainen tulee ottaa huomioon omana itsenään. Jokainen ihminen on tasa-vertainen. Nämä eettiset periaatteet ovat tekoja toiminnassa. Ammattihenkilön on osattava arvioida kriittisesti omaa tekemistään. (Talentia 2018a.)

Sosiaalialan eettiset ohjeet kertovat myös osallisuudesta. Asiakkaalla on oltava oikeus omaan mielipiteeseen ja oikeus olla vaikuttamassa omaan elämään vaikuttavissa päätöksissä. Varhaiskasvatuslaissa sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tuodaan vahvasti esille lapsen osallisuuden tukeminen ja oikeus vaikuttaa omiin asioihin. Jokaisella lapsella on oikeus

ilmaista itseään niillä keinoilla, mitä lapsella on käytössä eli ikätaso tulee ottaa huomioon. (Talentia 2018b.)

Eettisissä ohjeissa kerrotaan myös vuorovaikutuksen tärkeydestä. Asiakkaan ja ammattilaisen välillä tulee olla luottamussuhde. Tätä suhdetta kasvatetaan jokaisella kerralla, kun asiakkaan kanssa ollaan vuorovaikutuksessa. Kommunikaation avulla saadaan parasta mahdollista apua asiakkaalle. Kun luottamus pelaa, osataan auttaa asiakasta juuri siinä asiassa missä hän tarvitsee apua. (Talentia 2018c.)

Lasten anonymiteetti on hyvin tärkeä suojata tässä opinnäytetyössä. Sosiaalialan ammattieettiset ohjeet kertovat yksityisyyden suojasta. Ammattihenkilöllä on vaitiolovelvollisuus ja näin ollen asiakkaan tulee pystyä pysymään anonyyminä. Jokaisella asiakkaalla tulee olla yksityisyyden suoja. (Talentia 2018d). Tämä suoja koskee myös tätä opinnäytetyötä eli kaikki lapset, jotka tähän toiminnalliseen opinnäytetyöhön osallistuivat sekä ne aikuiset ketä haastateltiin, pysyivät koko prosessin ajan täysin anonyymeinä. Opinnäytetyössä ei tuoda esille päiväkotia, missä opinnäytetyö tehdään, ei kenenkään nimiä eikä prosessin aikana kirjallisissa tuotoksissa esimerkiksi haastattelujen ylös kirjaamisessa, käytetä kenenkään nimiä tai mitään tietoja mistä heidät voidaan tunnistaa.

Yksi vahvasti tärkeä sosiaalialan eettinen ohje on omasta hyvinvoinnista huolehtiminen. Yksilön työhyvinvoinnilla on suuri merkitys työn suorituskykyyn, elämänlaatuun, voimavaroihin sekä motivaatioon. Sosiaalialan ammattihenkilön on osattava huomata omat rajansa ja huomioida oma jaksaminen. (Talentia 2018e.) Tällä ohjeella viitataan tässä opinnäytetyössä omaan jaksamiseen ja stressinsietokykyyn. Pitkän opinnäytetyön prosessin tekeminen voi olla hyvinkin uuvuttavaa ja johtaa esimerkiksi huonoon tulokseen. Liian tiukka aikataulu voi tuoda lisää stressiä ja vaikuttaa suuresti lopputulokseen. Tärkeänä huomiona ja hyvinvoinnin lisääjänä on hyvä huomioida onnistumiset. Opinnäytetyö suoritetaan päiväkotiryhmässä, jossa on muita ammattilaisia ja heidän tukensa on myös tärkeässä roolissa niin oman jaksamisen kanssa kuin, lasten motivaation kanssa.

Tutkimuslupaa hakiessa sekä haastattelulupien kohdalla tulee muistaa kaikkien anonymiteetti. Oma puolueettomuus koskien tätä toiminnallista opinnäytetyötä on myös tärkeä huomioida. Opinnäytetyön valmistuttua on tärkeä muistaa tuhota kirjoitettu materiaali kuten lasten ja aikuisen haastattelumateriaali. Kirjaamisessa on myös huomioitava tarkkuus, sillä itse sanoitettu asia voi olla eri, mitä lapsi on tarkoittanut.

5.6 Luotettavuuden arviointi

Valmiit kysymykset mahdollistivat lapsille vastaamisen opinnäytetyöhön liittyvään aiheeseen. Kysymyksillä ei ollut tarkoitus johdattaa lasta vastaamaan vain kysymykseen, vaan auttaa lasta pysymään aiheessa. Apukysymyksiä tuli kysyttyä haastatteluiden aikana, jotta saatiin

mahdollisimman hyvä näkemys toiminnan toteutumisesta. Osallisuus on lasten mahdollisuuksia olla mukana toiminnassa, joka liittyy heihin. Osallisuus on tapahtunut silloin, kun lapsi kokee oman mielipiteensä tulleen kuuluksi ja ymmärretyksi. Yksi osallisuuden onnistumisen merkeistä on prosessiin vaikuttaminen. Tässä opinnäytetyössä lapset pääsivät vaikuttamaan lopputulokseen. Toinen onnistumisen merkki on nimenomaan lasten omat mielipiteet ja niiden kertominen sekä tuki omien mielipiteiden ilmaisemiseen. Lapset pääsevät toimimaan oman elämänsä ja tarkemmin päiväkodissa tapahtuvan toiminnan asiantuntijoina. He tietävät parhaiten mitä tuntevat toiminnasta ja siksi he saavat kertoa siitä ilman taustakysymyksiä. (THL 2022.)

Riskinä tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä oli muutamia. Lapset olisivat voineet sairastua ennen toiminnallisia kertoja ja osallistujia määrä näihin kertoihin voi olla olematon, jolloin toimintaa ei pääse suorittamaan. Lasten huoltajilta kysyttiin lasten lupaa osallistua tähän toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Riskinä oli, että suurin osa tai kaikki huoltajat kieltävät lapsen osallistumisen toimintaan. Yksi riskeistä oli oma sairastuminen, jolloin en olisi päässyt päiväkodille suorittamaan lasten kanssa tehtäviä toiminnallisia kertoja. Riskinä oli myös, ettei tähän opinnäytetyöhön olisi saanut tutkimuslupaa Vantaan kaupungilta.

6 Toimintakertojen kuvaus

Toiminnalliset kerrat suoritettiin marraskuussa 2022. Toiminnalliset kerrat tehtiin joko pienryhmissä tai pareittain. Ensimmäinen toiminnallinen kerta oli Temppuradan suunnittelu ja toteutus pienryhmässä. Toinen toiminnallinen kerta oli suunnistus omalla päiväkodin pihalla pienryhmissä. Ja kolmas toiminnallinen kerta oli kaveritaitoteatteri pienryhmissä. Pienryhmiä kuvataan numeroilla yksi, kaksi ja kolme. Ryhmän muut aikuiset olivat ensimmäisellä ja toisella toimintakerralla seuraamassa toimintaa sivusta. Kolmannesta toimintakerrasta heidän haastattelunsa ovat tehty sen perusteella, mitä he ovat nähneet teatterin jälkeen lasten toimintaa.

6.1 Ryhmä 1

Toiminnallisten kertojen aika on tehty muistiinpanoja. Ylös on kirjattu kaikki asiat tarkasti, mitä lapset ovat tehneet ja sanoneet. Näiden pohjalta voidaan kertoa, miten toiminnalliset kerrat ovat tapahtuneet.

Ensimmäisen toiminnan kohdalla pienryhmä tuli toiseen huoneeseen ja heille annettiin ohjeet mitä tehdään. Pienryhmät tulivat istumaan pöydän ääreen.

Ryhmä yksi oli alusta asti hyvin innokas ja valmiina toimimaan. Yksi lapsista otti johdon heti alkuun ja lähti keksimään kaksi erilaista temppuradan osaa. Toinen lapsi halusi rataa

hernepussit ja lapset lähtivät yhdessä pohtimaan, mitä niillä voisi tehdä. Yhdellä lapsista oli hankaluuksia saada puettua haluamansa asia sanoiksi, mutta muut kuuntelivat ja yrittivät parhaansa mukaan saada ystävänsä idean sanoiksi. Yhden temppuradan osan kohdalla muut olivat sitä mieltä, että toiminta olisi liian vaikea, joten he yhdessä päättivät olla toteuttamatta sitä. Johtajan roolin ottanut lapsi kehui muiden ideoita ja selkeästi kannusti muita. Osalla lapsista oli hankalaa päästä alkuun suunnittelussa, mutta muiden ideoita kuunnellessa hekin pääsivät mukaan toimintaan. Yksi lapsi ei kuitenkaan ollut vielä sanonut mitään, joten ohjeistettiin lapsia uudelleen ja huomautettiin kaikkien lasten mielipiteiden tärkeydestä. Yhdellä lapsista on kielellisiä vaikeuksia, sillä hänen äidinkieltensä on muu kuin suomi. Johtaja roolin ottanut lapsi huomasi kommenttini jälkeen ottaa myös tämä lapsen mukaan suunnitteluun ja saikin lapsen sanomaan ”hernepussi”, tämä otettiin huomioon ja muistutettiin radassa jo olevasta osasta, jossa käytetään hernepusseja. Annoin itse jatko-ohjeen siitä, että jonkun kannattaisi kertoa toiselle ryhmälle, miten rata suoritetaan. Lapsilla tulee kiistaa siitä, kuka saa näyttää radan suorittamisen ja kuka saisi kertoa samalla mitä tehdään. Radan suunnittelu jää vajaaksi, kun lapset alkavat kisailla, että kuka saa olla näyttäjä. Yhden lapsen kiinnostus tehtävää kohtaan alkoi hiipumaan, joten päätin siirtää ryhmän saliin toteuttamaan suunnitelmaa. Osa lapsista kävi heti hommiin ja alkoi tehdä omaa ideaansa rataa, osa kuitenkin näki mahdollisuuden alkaa leikkimään salissa. Johtaja roolin ottanut lapsi kuitenkin muistutteli muille, että tämä tehtävä piti tehdä yhdessä ja kaikkien täytyisi osallistua. Yksi lapsista haluaa numeroida radan eri kohdat ja lähtee laittamaan numeropalikoita pisteiden viereen. Enää kaksi lasta jaksaa tehdä rataa ja muut lapset lähinnä leikkivät. Jouduin jälleen puuttumaan tekemiseen ja muistutin lapsia yhteisestä tekemisestä sekä siitä, että rataa kannattaa kokeilla itse, jotta näkee, sujuuko rata vai pitääkö jotakin muuttaa. Kokeilun jälkeen tulee kiistaa siitä, mistä kohtaa rataa pitäisi lähteä suorittamaan. Lopulta rata näyttää valmiilta ja kysyin lapsilta ovatko he tyytyväisiä rataan. Lapset ovat sitä mieltä, että rata on valmis, joten muut lapset poistuvat ja lasten kilpailulla päättämät näyttäjä ja radan kertoja jäävät saliin odottamaan toista pienryhmää tekemään rataa. Radan näyttäminen toiselle ryhmälle sujuu hyvin eli yhteistyö näyttäjän ja kertojan välillä menee hienosti.

”Hyvä idea!” (Lapsi 1)

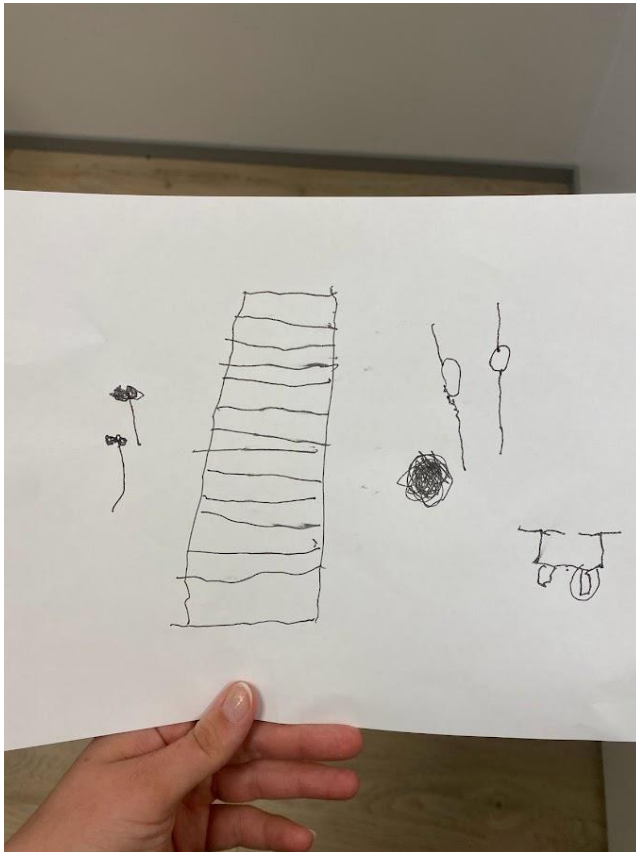
”Lopeta nyt se leikkiminen” (Lapsi 2)

6.2 Ryhmä 2

Ryhmä kaksi aloitti suunnittelun niin, että kaksi lasta ilmoitti heillä olevan valmis suunnitelma rataa varten. Yksi asia mitä he ehdottomasti halusivat rataa, oli trampoliini, ja tämä kävi kaikille muille ryhmän jäsenille. Ryhmä alkoi pohtimaan, kuinka monta hyppyä trampoliinilla hypitään. Yksi lapsista ehdotti rataa pistettä jonka toinen lapsi tyrmäsi suoraan sanomalla ei. Tämä asia unohtui heti ja suunnittelu jatkui. Kaksi lasta otti yhdessä johdon ja alkoivat

jakamaan toisille tehtäviä mitä heidän tulisi rataan tehdä. Yksi lapsista ei ymmärtänyt mitä hänen kuului rataan tehdä, joten muut lapset selittivät hänelle pisteen tarkoituksen. Tässä kohtaa suunnittelua yksi lapsista leikki lattialla ja kaksi lasta oli täysin hiljaa. Johtaja aseman ottaneet lapset pohtivat kahdestaan rataa ja muiden mielenkiinto alkaa hiipua eivätkä he jaksa enää kuunnella. Hetken kuluttua muutama ryhmän jäsen alkaa keksimään rataa pisteitä, ja johtajat ottavat heidän mielipiteensä huomioon. Toinen hiljaa olleista lapsista ehdottaa rataa heittämistä ja toinen lapsi kysyy tarkoittaako lapsi tällä hernepussinheittoa ja tämä vatsaa kyllä. Tähän väliin kerroin lisäohjeen siitä, että jonkun tulisi näyttää miten rata suoritetaan ja tästä näyttäjistä ja kertojasta päästään nopeasti yhteisymmärrykseen. Toinen hiljaa olleista lapsista ei ole sanonut rataa vielä mitään, joten puutun suunnitteluun mainitsemalla, ettei kyseinen lapsi ole vielä sanonut mitään ja ideana on saada kaikkien ääni kuuluviin. Lapset ottavat asiasta kopin ja alkavat ehdottamaan lapselle erilaisia tekemisiä rataan. Lapsi kuulee sanan pyörä ja haluaa pyörän rataan mukaan. Toinen johtajaroolin ottanut lapsi ehdottaa, että jokainen voisi piirtää oman pisteensä paperille ja näin lapset lähtivät tekemään suunnitelmaa paperille. Yksi lapsi kertoo olevansa huolissaan yhden pisteen vaarallisuudesta ja toinen lapsi selittää pisteen uudelleen, vaarallisuus oli johtunut väärinymmärryksestä, joka saatiin selvitettyä. Kun piirustukset ovat valmiit tulevat lapset omatoimisesti näyttämään niitä minulle. Lapset kysyvät pääseekö jo saliin tekemään rataa ja niin radan tekeminen alkoi. Radan tekeminen alkaa trampoliinin laittamisella, mutta trampoliini on jumissa varastossa tulevat kaikki lapset auttamaan sen pois saamisessa. Kaksi lasta alkaa rakentamaan heittopistettä, mutta eri kohtiin sillä suunnitelma ei ollut tarpeeksi selkeä. Tästä päästään yhteisymmärrykseen ja nämä kaksi lasta rakentavat heittopisteen yhdessä. Yksi lapsista tarvitsee apua oman pisteensä tekemisessä ja muut lapset menevät auttamaan heti kun lapsi pyysi ääneen apua. Tässä kohtaa yhteistyön tekeminen jää täysin taka-alalle ja jokainen lapsi puuhaa oman pisteensä kimpussa. Kuitenkin yksi lapsista keksii tunnelin lisäämisen rataan ja muut tulevat jälleen auttamaan. Yhteistyö jatkuu paikkojen mietinnällä. Jäljelle jäi radan kokeileminen ja näyttäjän sekä selostajan yhteistyö, joka sujuu lopulta hyvin.

”Ei se tohon tuu!” (Lapsi 3)

Kuvio 3: Suunnitelma

6.3 Ryhmä 3

Ryhmä kolmen aloitus oli hyvin tahmea. Kukaan ei oikein osannut aloittaa puhumista ja aikuisen tuki oli hyvin läsnä. Yksi lapsista rohkeni kuiskaamaan vierustoverille tekevänsä tunnelin ja tämän muut kuitenkin kuulivat ja hyväksyivät tämän. Muutama lapsi alkaa keksimään erilaisia ideoita ja nämä sanotaan suoraa yhdelle lapsista eli toiset selkeästi näkivät tämän lapsen johtajana. Yksi lapsista ei halua isoa rataa koska siitä tulee kauheasti siivoamista, kuitenkin muut muistuttavat, ettei heidän tarvitse tätä rataa siivota. Yksi lapsista alkaa ehdottamaan toisen ryhmän radasta pisteitä ja toinen lapsi on vahvasti sitä mieltä, ettei samoja asioita voi laittaa heidän rataansa. Tämä erimielisyys johtaa pelleilyyn, jolloin puutuin peliin mainitsemalla, että saa olla samoja pisteitä. Trampoliini idea tulee esille täysin samanlaisena kuin aikaisemman ryhmän radassa ja tämä ei käy yhdelle lapsista. Yksi lapsista suunnittelee kokonaisen radan ja kysyy johtaja asemaan laitetulta lapselta, onko tämä ok. Tämä ei kuitenkaan käy kaikille. Lapsi, jolla on kielellisiä vaikeuksia, on ollut hiljaa koko tämän ajan ja minä lähdän pohtimaan ääneen, onko kaikkia kuunneltu. Lapset tajuavat äkkiä, ettei yksi lapsi ole sanonut mitään. Lapsi pääsee sanomaan haluavansa pyörän rataan. Ryhmä pohtii yhdessä, mitä pyörällä voisi tehdä radassa, mutta puhe lopulta kääntyy pehmonoppaan. Kaksi lasta alkaa suunnittelemaan rataa kuiskimalla ja muilta piilossa, jolloin muistutin tehtävästä, että

tarkoitus on tehdä yhdessä. Koska suunnittelu ei johda oikein mihinkään ehdotan, että jokainen piirtää jonkin temppuradan pisteen paperille, jotta saadaan kuva siitä mitä lähdetään rakentamaan. Valmiita piirustuksia vertaillaan toisen tekemään ja pieni kiukku alkaa nousemaan osalla lapsista. Päätän ehdotta saliin siirtymistä ja temppuradan tekemistä. Vain muutama lapsi alkaa rakentamaan rataa ja osa vain leikkii. Yksi lapsista kuitenkin sanoo ääneen, että muutkin voisivat auttaa eikä vain leikkiä. Loput ryhmästä kolme tulevat rakentamaan rataa. Yksi lapsista alkaa laittamaan trampoliinia yksin ja muut kaverit haluavat tulla auttamaan. Lopulta rata saadaan yhteistyöllä valmiiksi. Lopuksi piti vielä päättää näyttäjä ja selostaja. Lapset päättävät ottaa kivi-sakset-paperi- leikin avuksi. Naurun säestyksellä saadaan valittua näyttäjä ja selostaja. Heidän välisensä yhteistyö sujuu hyvin.

”Eiku mä teen ite!” (Lapsi 4)

6.4 Suunnistus

Suunnistuksen idea oli osalle lapsista tuttu, mutta käytiin vielä yhdessä ulkona läpi. Valitsin ryhmät sattumanvaraisesti, jotta saatiin hyvä kuva, miten lasten välinen tiimityö sujuu muidenkin kuin parhaan kaverin kanssa. Suunnistuksessa ideana oli siis etsiä paikka, josta valokuva oli otettu, löytää kohteessa olevat kirjaimen/ numeron palaset ja tehdä niistä kokonainen ja vielä osata kirjoittaa valokuvan numero sekä löydetty kirjain/numero paperille.

Osalle lapsista oli sattumanvaraisten ryhmien valinta vaikeaa. Muutama lapsi tuli suoraan sanomaan, ettei halua olla tämän tai tuon kanssa samassa ryhmässä. Aikuisen ohjeistuksella näistä vaikeuksista kuitenkin päästiin eteenpäin ja suunnistus pääsi alkamaan.

Osa ryhmistä löysi heti saman sävelen ja jakoi valokuvat ryhmän kesken ja lähtivät yksi kerrallaan etsimään niitä. Jos kaveri ei löytänyt paikkaa, auttoi ryhmä etsimään sitä. Myös suurimaksi osaksi lapset onnistuivat kahdesta palasta kokoamaan kirjaimen/ numeron, osa tarvitsi alkuun aikuisen tukea tässä hommassa. Osassa ryhmistä joku lähti johtajan tavoin kertomaan ryhmän muille jäsenille hommia ja itse johtamaan valokuvan paikkaan. Osalla ryhmistä tämä johtaminen ei käynyt ja pientä kiistaa syntyi lasten välille. Tämäkin vaati aikuisen apua selvittelyssä ja muistuttamista siitä, että tehtävä suoritetaan yhdessä ryhmänä.

Kun lappu johon vastaukset oli kirjoitettu, oli saatu täytettyä, lapset tulivat itsenäisesti pyytämään lappun tarkastusta. Suurin osa oli saanut kaikki oikein ja ne, joilla oli virhe, halusivat etsiä valokuvan paikan uudelleen ja korjata vastauksen.

6.5 Kaveritaitoteatteri

Kaveritaitoteatteri tehtiin pienryhmissä. Aluksi esittelin materiaalin lapsille ja kerroin kuinka he pääsevät olemaan osana tarinaa hahmojen muodossa. Teatteri on pöytäteatteria, joten huoneeksi valikoitui ryhmän lepopuone, jossa muutama patja toimi pöytänä eli

esiintymislavana käsinukeille. Lasten kiinnostus eri hahmoihin heräsi heti ja jokaisen ryhmän kohdalla muutama lapsi huusi heti haluavansa olla joku tietty hahmo.

Aluksi kävin jokaisen ryhmän kanssa hahmot läpi ja kerroin hahmojen kuvauksen, joka löytyi valmiista materiaalista. Tässä kohtaa muutama lapsi sanoi toisen olevan ihan samanlainen kuin jokin hahmo. Sitten lähdin valitsemaan tarinaa ja lapsia, jotka pääsivät osallistumaan hahmojen esittämiseen. Jokainen lapsi pääsi vähintään yhden kerran esittämään hahmoa.

Lapset jaksoivat hienosti kuunnella tarinaa ja esittäjille annettiin rauha esittää. Esittäjät auttoivat toisiaan tilanteissa, joissa joku hahmoista poistuu kauemmaksi eikä lapsi ollut tajunnut liikuttaa hahmoa. Kun tarinassa tuli hetki, jossa pysähdyttiin miettimään mitä tilanteessa tulisi tehdä oli kaikilla ryhmillä haastetta vastata. Materiaalissa on apukysymyksiä lapsille, jotka sitten esitin heille. Kun yksi lapsista sanoi oman mielipiteensä, mitä tilanteessa tulisi tehdä, lähtivät ryhmän muut lapset mukaan keskusteluun. Tarinat ovat helppoja ja kertovat vahvasti oikeasta ja väärästä. Jokaisessa ryhmässä osattiin kertoa, kuinka tässä kohtaa pöllön pitää lohduttaa pupua tai, että susi teki nyt väärin, hänen tarvitsee mennä pyytämään anteeksi. Lapset keskustelivat ryhmän jäsenten kanssa tai olivat suoraan samaa mieltä siitä, mitä kaveri oli sanonut.

7 Arviointi

Radan suorittamisen jälkeen pyysin pienryhmä numero yhden kertomaan yhteistyöstä. Kaksi lasta sanoi suoraan yhteistyön onnistuneen ja muut nyökkäilivät myönteisesti mukana. Kysyin olisiko jotakin voinut parantaa ja vastauksena oli, että rata olisi voinut olla parempi. Lapsista yksi myös sanoi, että olisi voinut parantaa yhdessä toimimisessa, koska aikuinen oli joutunut puuttua kiistatilanteeseen ja suunnitelma ei ollut tarpeeksi hyvä, että radan olisi saanut tehtyä nopeasti. Yksi lapsista harmitteli sitä, että osa vain leikki eikä auttanut. Kysymys siitä oliko rata kuitenkin onnistunut ja yhteistyö sujunut hyvin oli kyllä kaikilta. Lapset osasivat myös sanoa, että johtaja roolin ottanut lapsi auttoi paljon, koska hän oli ohjeistanut ja kannustanut muita.

Radan tekemisen ja suorittamisen jälkeen kysyin ryhmä kahta kertomaan yhteistyöstä ja radan onnistumisesta. Lapset olivat kaikki alkuun sitä mieltä, että he toimivat hyvin yhdessä ja radassa ei ollut mitään parannettavaa. Jokaiselle lapselle annettiin mahdollisuus sanoa oma mielipide yhteistyön sujumisesta. Yksi lapsista lisäsi yhteistyön sujumisesta sen, että kaverilta olisi voinut kysellä enemmän asioita, jotta radan tekeminen olisi sujunut helpommin. Lapsista kaikki sanoivat, että oli kivaa, kun pystyi pyytämään apua ja muut oikeasti tulivat auttamaan. Radan suunnittelu oli kaikkien kivaa.

Ryhmä kolmen mielestä yhteistyö sujui hyvin. Suunnitelma olisi voinut olla selkeämpi ja yksi lapsista mainitsi, ettei ollut kiva, kun puhuttiin vain yhdelle lapselle ideoista eikä koko ryhmälle. Muut ovat samaa mieltä. Yksi lapsista sanoo, että häntä harmittaa, ettei päässyt näyttämään rataa. Kuitenkin tähän muut sanovat, että kaikille oli käynyt kivi-sakset-paperi-leikkien ratkaisemiseksi, tämä hyväksytään.

Ryhmän aikuisten mielestä tempurata oli sujunut hyvin. Muut aikuiset näkivät pienet ristiriitatilanteet lasten välillä ja sanoivat, että noin isossa ryhmässä täysin normaalia. Positiivista tempuradan tekemisessä oli yhden aikuisen mielestä ollut se, että lapset auttoivat toisiaan ja sitä oli mukava katsoa.

Lasten mielipiteet olivat aika yksimielisiä suunnistuksesta. Kaikkien mielestä tekeminen oli ollut mukavaa mutta hieman haastavaa. Kun kysyin tiimityön sujuvuudesta, suurimmalla osalla se oli sujunut hyvin ilman parannettavaa. Osa kuitenkin mainitsi sen, että jos joku lapsista oli ottanut johtajan aseman, oli vaikeaa tehdä yhteistyötä, kun toinen oli vain käskenyt. Yhteinen tekeminen oli sujunut kuitenkin hyvin eikä suurimmalla osalla ollut mitään parannettavaa tiimityöhön liittyen. Yhden ryhmän lapsia jäi kuitenkin harmittamaan pieleen menneet valokuvan paikat, jotka olivat johtaneet väärän kirjaimen/numeron löytymiseen. Moni lapsista myös vastasi kysymykseen oliko kaikki ryhmän jäsenet päässeet tekemään kaikkea sanomalla kyllä.

Paikalla suunnistuksessa oli kaksi ryhmän aikuista seuraamassa ja arvioimassa toimintaa. Toinen heistä mainitsi tehtävän olleen selkeästi vaikea osalle, ja ohjeiden kuuntelu mennyt selkeästi osalla ohi. Hänen sanojensa mukaan, kuitenkin huomasi, että lapset oppivat idean viimeistään ensimmäisen kirjaimen/numeron löydyttyä eli tekemällä oppii. Toisen aikuisen mielestä tehtävä oli myös haastava, mutta niin sen kuuluukin olla. Osa ymmärsi tehtävän heti ja innostuksen näki heti ja ne, jotka tajusivat vasta tehdessä, innostuivat sitten hieman myöhemmin. Mikään ryhmä ei luovuttanut ja se on hyvä asia. Tiimityöstä tämä aikuinen mainitsi sen, että hienosti näki lasten ottavan toiset huomion ja kun kaveri lähti väärään suuntaan, huudeltiin perään ja ohjattiin oikeaan paikkaan.

Kaveritaitoteatterissa hahmojen esittämisessä oli jokaisella ryhmällä pieniä haasteita. Kysyttäessä kuka haluaa tulla esittämään ja mitä, moni halusi aina olla sama hahmo. Yhdessä ryhmässä osattiin hienosti antaa vuoro toiselle lapselle päästä esittämään tiettyä hahmoa ja toisessa ryhmässä huomioitiin, ettei tämä lapsi ole saanut vielä esittää ollenkaan.

Toinen asia mitä ryhmän kaikki aikuiset huomasivat, että kaveritaitoteatteri oli selkeästi jättänyt ajatuksia lasten mieliin. Lapset tekivät omalla leikkiajallaan kaveritaitoteatteria ja pyysivät yleisöä katsomaan sitä. Teatteriin osallistui useampana päivänä suurin osa koko ryhmän lapsista ja aiheena oli jokaisessa esityksessä kaveritaidot sekä oikean ja väärän erottaminen.

Lapset osasivat toimia hienosti tiimissä, oli siinä sitten parhaita kavereita tai uusia lapsia. Kuitenkin tulee muistaa, että lapset vasta harjoittelevat näitä taitoja ja aikuisen tuki opetus-tilanteissa on tarpeellista. Kaveritaidot ovat hallinnassa lapsilla, mutta niiden läpikäyminen uudelleen ei haittaa mitään. On hienoa nähdä kuinka lapset innostuvat opetettavista asioista niin paljon, että haluavat toistaa tekemistä leikkiajalla ja tämä oli se mihin tässä opinnäyte-työssä on myös pyritty.

8 Tulokset

Ensimmäisestä toiminnallisesta toiminnasta jää vahvasti esille johtajan tärkeys. Jokaisessa ryhmässä yksi tai useampi lapsi sai johtajan aseman joko ottamalla sen tai muiden valitsemana. Tämä mukaillee tiimityön viittä muodostumisvaihetta. Lapset pohtivat omia roolejaan tekemisen kautta, mutta johtajalta tarvittiin varmistus tekemiseen. Yhteistyö sujui pääosin hyvin jokaiselta ryhmältä. Aikuisen läsnäolo vaikutti tekemiseen varsinkin suunnitelmaa tehdessä. Jokainen ryhmä tarvitsi aikuisen avustusta tekemisessä, joka oli odotettavissa, sillä lapset vasta opettelevat asioita ja yhteistyötä päiväkodissa ja tämä näkyy vahvasti ensimmäisessä toiminnallisessa tekemisessä. Lapset osasivat kuitenkin hienosti toimia yhdessä ja osa osasi jo tässä oppimisen vaiheessa ottaa muut huomioon.

Toinen toiminnallinen kerta oli onnistunut myös hienosti. Esille kuitenkin nousi lasten vahva halu toimia vain tiettyjen lasten kanssa. Tehtävä oli haastava ja tiedossa oli, että lapset tarvitsevat varmasti enemmän apua tässä tehtävässä kuin ensimmäisellä toimintakerralla. Tiimityö näkyi tässä tehtävässä hyvin ja sen vaikeudet tulivat myös pintaan. Lapsille oli selkeästi haastavaa tehdä yhteistyötä, kun ei saanut itse valita ryhmää tähän tehtävään. Tässä on selkeästi kehittämiskohta opetuksessa. Useassa päiväkodissa tehdään pienryhmissä erilaista toimintaa, mutta tämän suunnistuksen perusteella voisi pyrkiä jatkossa hajottamaan ryhmiä enemmän erilaisiin kokoonpanoihin, jotta jokaisella on mahdollisuus oppia toimimaan kaikkien kanssa. Helposti lapsi kerkeää tottumaan omaan pienryhmään ja toiminta ja ryhmän roolit asettuvat tiettyyn muottiin. Ryhmän erilaiset kokoonpanot hajottaisivat näitä muodostuneita muotteja ja rikkoisivat hieman näitä ryhmän rooleja sekä opettavat laajemmin sosiaalisia taitoja lapsille. Ehkä tällaisessa tilanteessa omassa pienryhmässä hiljempaa oleva lapsi saattaisikin ottaa ryhmän johtajan roolin toisten lasten parissa ja saada näin itselottomasta ja oppia toimimaan erilaisessa ryhmässä.

Kolmas toiminnallinen kerta eli kaveritaitoteatteri sujui pääosin hyvin. Lapset ottivat huomioon toiset ryhmän lapset. Lapset osasivat myös ottaa huomioon toisten mielipiteet ja osasivat kunnioittaa toisten vuoroa puhua. Jos lapsilla tuli erimielisyys asiassa, mitä kuuluisi tapahtua

se selvitettiin ilman aikuisen apua puhumalla. Kaveritaitoteatteri herätti lapsissa selkeästi tunteita ja moni lapsi kiinnostui jatkamaan aiheesta omissa leikeissä. Tästä näkee kaveritaitojen tärkeyden jo lasten varhaisessa oppimisessa. Kaveritaitoteatteri oli alkuun haasteellista, joten tästä voi päätellä taitojen opetuksen olleen vähäistä. Kaveritaitoja käydä päivakohteissa läpi, mutta selkeästi sen opettamista ja siitä puhumista voisi lisätä.

9 Pohdintaa

Vaikka ryhmässä on käyty läpi kaveritaitoja, selkeästi lapset tykkäsivät oppia draaman kautta ja tämä osoittaa, että tällaista tapaa kannattaa jatkossakin tehdä. Kaveritaitojen opettaminen voidaan tehdä myös muuten, kuin kaveritaitoteatterilla esimerkiksi tarinoiden lukemisen avulla tai asiasta kertovien lasten videoiden avulla.

Toiminta kerroista tulee myös ilmi s2 lasten parempi huomioiminen. Toiminta kertoihin olisi voinut ottaa kaksikielisenä toimivien lasten avuksi esimerkiksi kuvat. Tämä olisi parantanut heidän mahdollisuuttaan osallistua toimintaan ja toimimaan ryhmän jäsenenä.

Yleisesti opinnäytetyö on onnistunut ja lapsista oppi tämän työn aikana paljon. Muutamia kehittämiskohteita löytyi ja se olikin yksi tämän opinnäytetyön tavoitteista. Jatkossa tullaan hajauttamaan pienryhmiä enemmän ja mahdollistetaan kaikille erilaiset roolit ryhmässä. Kuvattua s2 lapsille otetaan käyttöön vielä enemmän arjen toimintoihin liittyen.

Lähteet

Painetut

Lehtinen, E., Lerkkanen, M. & Vauras, M. 2016. Kasvatuspsykologia. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Talentia. Arki, arvot ja etiikka: sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. 2018. 2. painos. Joensuu: PunaMusta.

Sähköiset

Eskelinen. 2022. Esiopetus. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 14.09.2022. <https://okm.fi/esiopetus>

Henkilöstöjohtaminen. 2022. Tiimityötaidot. Viitattu 21.10.2022. <https://henkilostojohtaminen-tiimi-viisi5.webnode.fi/joku/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2022. Päiväkoti-ikäisen lapsen kaverisuhteet. Viitattu 15.09.2022. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/paivakoti-ikaisen-lapsen-kaverisuhteet/>

Opetushallitus 2022. Mitä on esiopetus? Viitattu 14.09.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-esiopetus>

Perusopetuslaki 1998/628. Viitattu 14.09.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

SEAMK 2019. Hyvinvointi ja luovuus. Viitattu 15.09.2022. <https://lehti.seamk.fi/hyvinvointi-ja-luovuus/toiminnallinen-opinnaytetyo-sairaanhoitajan-ammattillisen-kasvun-tukena/>

THL 2022. Lapsen osallisuus. Viitattu 15.09.2022. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus>

Vantaa 2022. Esiopetus Vantaalla. Viitattu 14.09.2022. <https://www.vantaa.fi/#tab-introduction>

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. s. 14. Viitattu 21.10.2022. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8274670>

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. s. 5-6. Viitattu 10.12.2022. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8509610>

Kuviot

Kuvio 1: Esimerkki kirjain	13
Kuvio 2: Kaveritaitoteatteri materiaali.....	14
Kuvio 3: Suunnitelma.....	20

Liitteet

Liite 1: Lupahakemus vanhemmille 29

Liite 1: Lupahakemus vanhemmille

Lupakysely opinnäytetyötä varten lasten huoltajille

Suoritan ryhmässä syksyn aikana opinnäytetyötä liittyen varhaiskasvatuksen sosionomi koulutukseen. Opinnäytetyöni aiheena on tiimityöskentely sekä aistit. Opinnäytetyötä varten lapset osallistuvat kolmeen erilaiseen toimintatuokioon, joissa harjoitellaan yhteistyötaitoja sekä aistien toimintaa osana liikunnallista leikkiä. Aineisto kerätään syyskuun aikana havainnoimalla toimintaa sekä haastatteleamalla lapsia toiminnan sisällöstä. Lapsi pysyy anonyyminä aineiston käsittelyssä sekä valmiissa opinnäytetyössä. Toimintatuokiot tapahtuvat ryhmän normaalin viikko-ohjelman puitteissa.

Palautattehan alla olevan lupakyselyn ryhmään 5.9.2022 mennessä kiitos. Lisätietoja saa ryhmän henkilökunnalta sekä tarkemmin Annilta.

Yhteistyöterveisin,
Anni Vepsäläinen

Lapsemme

_____

Saa osallistua opinnäytetyöhön liittyvään toimintaan sekä aineiston keruuseen

Ei saa osallistua opinnäytetyöhön liittyvään toimintaan sekä aineiston keruuseen

Huoltajan allekirjoitus

_____